

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF CHRISTIAN FALZON SCERRI
ONOR. IMĦALLEF JOSETTE DEMICOLI**

Seduta ta' nhar il-Ħamis, 6 ta' Ġunju, 2024.

Numru 5

Rikors numru 873/20/1 AF

Barbarossa Excursions Limited (C-34973)

Hornblower Company Limited (C-14797)

**Alexander Caruana eżerċenti fil-kummerċ bħala «Amazing
Charters»**

Paul Buttigieg eżerċenti fil-kummerċ bħala «Bella Comino Ferry»

Joseph Hili eżerċenti fil-kummerċ bħala «Ta' Miema Boat Services»

Gozo Yachting and Diving Services Limited (C-18426)

**Raymond Xuereb eżerċenti fil-kummerċ bħala «Optimum Private
Charters»**

Supreme Travel Limited (C-16408)

Abela and Hearn Limited (C-85739)

Pleasure and Leisure Limited (C-18692)

Jonathan Grech (ID 9789G) eżerċenti fil-kummerċ bħala «Joyride Water Sports»

Luzzu Cruises Limited (C-33710)

George Attard eżerċenti fil-kummerċ bħala «Xlendi Pleasure Cruises»

Jonathan Grech (ID 22481G) eżerċenti fil-kummerċ bħala «Sea Trips»

Adam Debrincat eżerċenti fil-kummerċ bħala «Blue Lagoon Watersports»

v.

Awtorità għat-Trasport f'Malta

**Comino Ferries Co-op Limited (Cooperative Registration No. 118)
għal kull interess li jista' jkollha**

Il-Qorti:

1. Din hija sentenza dwar appell tal-atturi: (i) Barbarossa Excursions Limited, (ii) Paul Buttigieg, (iii) Joseph Hili, (iv) Abela and Hearn Limited, (v) Pleasure and Leisure Limited, (vi) Jonathan Grech li jikkummerċja bl-isem ta' «*Joyride Water Sports*», (vii) George Attard u (viii) Adam Debrincat, minn sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili nhar l-10 ta' Mejju, 2023, li permezz tagħha astjeniet milli tiegħu aktar qies tal-kawża, kif ukoll ordnat lill-atturi sabiex iħallsu l-ispejjeż tal-kawża f'sehem indaqs bejniethom, u dan wara li sabet li hi m'għandhiex il-kompetenza *ratione materiae* sabiex tisma' u tiddeċiedi din il-kawża.

Daħla

2. B'rikors maħluf imressaq fit-30 ta' Settembru, 2020, l-atturi fessru li huma għandhom liċenzja għall-ġarr tal-passiġġieri bil-baħar, u li ilhom għal għexieren ta' snin joffru dawk is-servizzi bejn Malta u Kemmuna, kif ukoll bejn Għawdex u Kemmuna.

3. Jgħidu li fis-27 ta' Mejju, 2019, l-Awtorità għat-Trasport f'Malta ħarġet sejħa għal kompetizzjoni għal konċessjoni ta' servizz tal-ġarr ta' passiġġieri bil-baħar bejn il-gżira ta' Malta u dik ta' Kemmuna. Għal din is-sejħa, li kienet iġġib l-isem uffiċjali ta' «*Request for Proposals for a Public Service Concession Contract for the Provision of Passenger Ferry Services between Malta and Comino*», ħadet sehem biss il-koperattiva konvenuta Comino Ferries Co-op Limited.

4. Isostnu li għall-bidu ta' Awwissu tas-sena 2019, l-Awtorità konvenuta ħabbret li l-offerta ta' Comino Ferries Co-op Limited kienet intaġħżlet għall-għotja tal-konċessjoni, u fil-jum tal-25 ta' Ottubru, 2019, il-konvenuti mbagħad ffirmaw il-ftehim ta' konċessjoni li għalih ġiet mitbugħa dik is-sejħa pubblika.

5. L-atturi ssoktaw billi jgħidu li ftit tax-xhur wara l-iffirmar ta' dak il-

kuntratt ta' konċessjoni, l-Awtorità konvenuta ħarġet *port notice*, li fiha ħabbret li l-proċess tal-għotja tal-konċessjoni għas-servizz tal-ġarr ta' passiġġieri bil-baħar bejn Malta u Kemmuna kien intemm, u li dak is-servizz kien ser jibda jingħata b'effett mill-25 ta' Jannar, 2020. Bl-istess *port notice*, l-Awtorità konvenuta wissiet li:

«In terms of the agreement, the Authority will be granting the Operator the exclusive right to provide scheduled passenger ferry services by sea on the route between the coastal area covering Cirkewwa South Quay to Marfa, Malta and the landing places found therein, and the berthing facilities and landing places in Blue Lagoon and Santa Marija Bay in Comino at all times. The Authority shall not authorise other passenger ferry operators to provide the same and/or similar services with the same rights on this route. All the berthing facilities and landing places are indicated in the attached respective charts, whereas the coastal area is indicated in Magenta on the attached Chart (1) 'Coastal Area — Comino Ferry', Chart (2) Priority Berthing Landing Places — Cirkewwa, Chart (3) Priority Berthing Landing Place — Marfa, Chart (4) Priority Berthing Landing Place — Blue Lagoon, Chart (5) Priority Berthing Landing Place — Santa Marija Bay.

These exclusive rights shall not affect the transport services provided to Comino Hotel or any other tourist and holiday accommodations in Comino, their guests, employees, service providers and any other person requiring access to these destinations and their property by Kemmuna Limited or other service provider replacing same. These transport services shall remain unrestricted and unhindered at all times.

The Operator shall not have any exclusive berthing rights but shall enjoy priority berthing rights at the landing places in Cirkewwa and Marfa, Malta and in Blue Lagoon and Santa Marija Bay, Comino marked in the Annex of this Port Notice. Owners, Operators and Masters and Crew of Commercial vessels are directed to observe and comply with the above directions as of the 25th of January, 2020. Legal and enforcement action will be taken in the event of any non-compliance.»

6. F'dan il-kwadru, l-atturi argumentaw, li kemm il-ftehim ta' konċessjoni, kif ukoll il-*port notice*, wasslu għall-impożizzjoni ta' żewġ restrizzjonijiet ewlenin fuq il-libertà tal-għotja ta' servizzi ta' trasport

marittimu fil-gżejjer Maltin. Dik tal-ewwel hija dwar l-esklussività fl-għotja tas-servizz tal-ġarr ta' passiġġieri bil-baħar bejn il-Marfa, iċ-Ċirkewwa u Kemmuna, għaž-żmien ta' mill-inqas ħmistax-il sena. It-tieni restrizzjoni hija mbagħad dwar il-prijorità fl-irmigġ (*priority berthing*) f'dawk il-mollijiet milquta bl-istess konċessjoni u *port notice*.

7. Fuq ix-xilja li l-Awtorità ma kellha l-ebda raġuni misthoqqa għalfejn kellha tintervjeni fis-suq milqut bil-konċessjoni, kif ukoll fuq il-premessa li dawk ir-restrizzjonijiet huma ta' xkiel għaċ-ċaqliq ħieles ta' servizzi fis-suq intern, l-atturi ilmentaw li t-tali restrizzjonijiet huma «*fundamentalment inkompatibbli*» mar-**Regolament tal-Kunsill (KEE) Nru 3577/92 tas-7 ta' Diċembru 1992 li japplika l-prinċipju ta' libertà li jiġu pprovduti servizzi għat-trasport marittimu fi ħdan l-Istati Membri (kabotaġġ marittimu)** (minn issa 'l hemm imsejjaħ ukoll bħala «*ir-Regolament dwar il-Kabotaġġ Marittimu*»).

8. Fost argumenti oħra, l-atturi saħqu li ż-żewġ restrizzjonijiet imsemmija minnhom ser iġibu fuqhom il-konsegwenza li jaqtgħuhom għalkollox 'il barra mis-suq, u dan anke għaliex il-moll fil-bajja tal-*blue lagoon* f'Kemmuna huwa żgħir wisq, u bil-prijorità fl-irmigġ li Comino Ferries Co-op Limited ser tkun qiegħda tgawdi fuq dak il-moll, huma mhux ser jifdlilhom ħin biżżejjed biex inizzlu jew jgħabbu l-passiġġieri minn fuq it-tali moll. Għall-atturi r-restrizzjonijiet kienu wkoll għalhekk qegħdin

jikkawżawhom il-ħsara.

9. Wara li xlew ukoll lill-Awtorità b'diskriminazzjoni kontrihom, kif ukoll saħqu li huma jgawdu minn aspettattiva legittima li l-Awtorità tħares l-interessi tagħhom, l-atturi talbu lill-Ewwel Qorti sabiex:

«1. Tiddikjara illi l-Port Notice No. 01/2020 Ref: TM/PYD/32/19 datata 13 ta' Jannar 2020 tikser il-liġi u konsegwentement, tgħaddi sabiex tiddikjara lill-istess nulla, invalida u mingħajr effett;

2. Tiddikjara u tiddeċiedi illi l-Concession Agreement for the Public Service Concession for the Provision of Passenger Ferry Services Between Malta and Comino datat 25 ta' Ottubru 2019 bejn l-Awtorità intimata u l-kooperativa intimata jkser il-liġi, u konsegwentement, tgħaddi sabiex tiddikjara lill-istess null, invalidu u mingħajr effett;

3. Tiddikjara u tiddeċiedi illi (i) bil-ħruġ tal-Port Notice No. 01/2020 Ref: TM/PYD/32/19 datat 13 ta' Jannar 2020 u/jew (ii) bl-eżekuzzjoni u bl-implementazzjoni tal-Concession Agreement for the Public Service Concession for the Provision of Passenger Ferry Services Between Malta and Comino datat 25 ta' Ottubru 2019; l-Awtorità intimata naqset mill-obbligi tagħha fil-liġi inter alia taħt Artikolu 1 u 4 tar-Regolament 3577/92 dwar il-kabotaġġ marittimu;

4. Tiddikjara u tiddeċiedi illi b'rizultat tal-aġir tal-intimati, jew min minnhom, ir-rikorrenti sofrew danni li għalihom huma unikament responsabbli l-intimati jew min minnhom;

5. Tillikwida d-danni sofferti mir-rikorrenti okkorrendo bin-nomina ta' periti nominandi;

6. Tordna lill-intimati, jew min minnhom, iħallsu lir-rikorrenti d-danni hekk likwidati minn din l-Onorabbli Qorti, bl-ispejjeż, inkluż, dak tal-mandat ta' inibizzjoni numru 109/2020/TA.»

10. Bi twegiba maħlufa mressqa fl-4 ta' Novembru, 2020, Comino Ferries Co-op Limited (minn issa 'l hemm imsejħha wkoll bħala «Comino Ferries») laqgħet għall-kawża billi qajmet għadd ta' eċċezzjonijiet kemm ta' sura preliminari kif ukoll fil-mertu. Fost l-eċċezzjonijiet preliminari,

Comino Ferries qajmet dawn l-eċċezzjonijiet:

«3. Bla ħsara għas-sueċċepit, dina l-Onorabbli Qorti m'għandhiex ġurisdizzjoni sabiex tissindika jew tistħarreg is-siwi jew il-validità ta' sejha għall-offerti għal konċessjoni pubblika, billi dik il-ġurisdizzjoni hija espressament riservata mil-liġi lill-Bord ta' Revizjoni dwar Kuntratti Pubbliċi.

4. Bla ħsara għall-premess, din l-azzjoni hija irritwali u inammissibbli billi l-atturi kollha kellhom rimedju ordinarju taħt l-Artikoli 98 u 106, fost dispożizzjonijiet oħra, tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni, u per konsegwenza huma prekluzi milli jressqu din l-azzjoni.

5. Bla ħsara għall-permess, l-azzjoni attriċi hija wkoll perenta a tenur tal-Artikolu 469A(3) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.»

11. L-Awtorità għat-Trasport f'Malta wiegħbet għal din il-kawża fis-6 ta' Novembru, 2020, u bħal Comino Ferries, l-Awtorità, fost eċċezzjonijiet oħra, qajmet dawn l-eċċezzjonijiet preliminari:

«3. Illi preliminarjament ukoll, sa fejn jidher li l-azzjoni tal-atturi hija msejsa sabiex b'xi mod tannulla l-effetti tar-rizultat tal-proċess tas-sejha inkwistjoni, allura l-atturi kellhom a dispożizzjoni tagħhom rimedji speċjali emergenti mill-Artikolu 98 u 106 tal-Liġi Sussidjarja 601.09, liema rimedji l-atturi għażlu li ma jeżerċitawx u allura huma prekluzi issa milli jmexxu b'din l-azzjoni li għandha titqies irritwali u inammissibbli.

4. Illi preliminarjament ukoll, u mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjoni enumerata tlieta, din l-Onorabbli Qorti m'għandhiex ġurisdizzjoni sabiex tiddeċiedi din il-vertenza stante li stħarriġ rigwardanti sejhiet għal offerti għal konċessjonijiet pubbliċi jaqgħu fil-ġurisdizzjoni espressa tal-Bord ta' Revizjoni dwar Kuntratti Pubbliċi.

5. Illi preliminarjament, fil-każ li l-azzjoni esperita hija dik ai termini tal-Artikolu 469A tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta allura l-istess hija milquta bid-dekadenza ta' sitt xhur.»

12. Fis-seduta tat-28 ta' Settembru, 2021, il-partijiet qablu li jillimitaw il-provi tagħhom dwar l-ewwel tliet talbiet tar-rikors maħluf, u li kellha tingħata sentenza parzjali fuq dawk l-istess talbiet.

13. Fuq talba tal-atturi li ma ġietx opposta mill-konvenuti, b'digriet mogħti waqt l-istess seduta tat-28 ta' Settembru, 2021, l-Ewwel Qorti ordnat li l-atti tal-mandat ta' inibizzjoni bin-numru 109/2020 jibdew jiffurmaw parti mill-atti ta' din il-kawża.

14. Bi tliet noti separati mressqa fil-11, fit-13 u fl-14 ta' Ottubru, 2021, Alexander Caruana, Luzzu Cruises Limited u Horn Blower Company Limited, rispettivament, stqarrew li kienu qegħdin iċedu l-kawża kontra l-konvenuti. Fid-dawl ta' dan, b'digriet mogħti fil-miftuħ waqt is-seduta tas-17 ta' Jannar, 2022, l-Ewwel Qorti, iddikjarat li ma kinitx ser tieħu iktar qies tal-kawża, sa fejn din kienet tolqot lil Alexander Caruana, Luzzu Cruises Limited u Horn Blower Company Limited.

15. B'sentenza mogħtija fl-10 ta' Mejju, 2023, l-Ewwel Qorti qatgħet il-kawża billi, filwaqt li laqgħet it-tielet eċċezzjoni ta' Comino Ferries u r-raba' eċċezzjoni tal-Awtorità, iddikjarat li m'għandiex ġurisdizzjoni sabiex tisma' u tiddeċiedi l-kawża u għalhekk astjeniet milli tkompli tieħu qies tal-kawża. L-Ewwel Qorti ordnat ukoll lill-atturi sabiex iħallsu l-ispejjeż tal-kawża f'sehem indaqs bejniethom.

16. Fost ir-raġunijiet li wasslu lill-Ewwel Qorti għal din id-deċiżjoni kien hemm dawn li ġejjin:

«L-atturi laqgħu billi eċċepew illi l-azzjoni odjerna mhijjex waħda dwar stħarriġ ta' għemil amministrattiv mwettaq mill-Awtorità intimata iżda hija azzjoni mmirata lejn li jiġi stabbilit jekk l-aġir tal-Awtorità konvenuta huwiex konformi mad-dritt Komunitarju senjatament ir-Regolament numru 3577/92 dwar il-kabotaġġ marittimu.

Eżaminati l-atti tal-kawża, il-motivazzjoni tal-atturi wara dawn il-proċeduri u t-tir tagħhom kif rispekkjat fl-ewwel talba, il-Qorti tqis illi minkejja l-fatt li l-atturi qegħdin jittentaw ilibbsu libsa differenti lil din l-azzjoni, il-kawża tibqa' essenzjalment waħda dwar stħarriġ ta' għemil amministrattiv. Permezz tal-ewwel talba l-atturi qegħdin jitolbu dikjarazzjoni li l-Port Notice No. 01/2020 Ref: TM/PYD/32/19 datata 13 ta' Jannar 2020 tikser il-liġi u konsegwentment qegħdin jitolbu li din il-Port Notice tiġi dikjarata nulla, invalida u mingħajr effett fil-liġi. Sabiex tistabbilixxi jekk tabilhaqq il-Port Notice jiksirx il-liġi, il-Qorti triq neċessarjament tisħarreg l-għemil amministrattiv li wassal għall-ħruġ ta' dak il-Port Notice.

Il-bazi tal-Port Notice hija s-sejha pubblika permezz ta' liema l-Awtorità konvenuta sejnet fuq il-pubbliku sabiex jagħmel l-offerta tiegħu għall-provvista tas-servizz minnha meħtieġ. Fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **Associated News Group Limited v. L-Awtorità tat-Turiżmu ta' Malta et** deċiża minn din il-Qorti diversament preseduta fit-30 ta' Ġunju 2020, il-Qorti għamlet is-segwententi osservazzjonijiet inkwantu n-natura ta' sejha pubblika:

[...]

Fil-każ illi għandha quddiemha l-Qorti llum, il-fatti li taw lok għall-kawża odjerna huma naxxenti minn deċiżjoni tal-Awtorità konvenuta li toħroġ sejha pubblika għall-għoti ta' servizz. Dan kollu jinkwadra perfettament fl-ambitu tal-Artikolu 469A(2) tal-Kap. 12 liema dispożizzjoni taqra hekk:

«(2) F'dan l-artikolu –

"egħmil amministrattiv" tfisser il-ħruġ ta' kull ordni, liċenza, permess, warrant, deċiżjoni jew ir-rifjut għal talba ta' xi persuna li jsir minn awtorità pubblika, iżda ma tinkludix xi ħaġa li ssir bl-għan ta' organizzazzjoni jew amministrazzjoni interna fl-istess awtorità.»

Stabbilit illi l-azzjoni odjerna tinkwadra bħala waħda fit-termini tal-Artikolu 469A tal-Kap. 12, imiss issa li l-Qorti tgħaddi sabiex tistħarreg il-kwistjoni tal-ġurisdizzjoni tagħha sabiex tiddeċiedi din il-kawża. F'dan il-każ isib applikazzjoni l-Artikolu 469A(4) tal-Kap. 12 liema dispożizzjoni tipprovdi illi:

«(4) Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-artikolu ma għandhomx japplikaw meta l-mod ta' kontestazzjoni jew ta' ksib ta' rimedju dwar xi att amministrattiv partikolari quddiem qorti jew tribunal jiġi provdut dwaru f'xi liġi oħra.»

Il-Qorti tagħmel referenza għas-sentenza tal-Qorti tal-Appell tas-7 ta' April 2003 fl-ismijiet **Victor Attard et v. lċ-Chairman tal-Awtoritá tal-Ippjanar**. F'dan il-każ l-atturi applikaw għall-permess sabiex jiżviluppaw il-proprjetà tagħhom biss waqt li l-Awtoritá akkordat il-permess lill-ġirien tal-atturi ċaħdet l-applikazzjoni tal-atturi. Aggravati b'din id-deċiżjoni l-atturi talbu li l-Awtoritá tiġi misjuba responabbli għad-danni. L-Awtoritá konvenuta laqgħet billi eċċepiet in-nuqqas ta' ġurisdizzjoni tal-Qorti ordinarja għaliex qalet li l-ġurisdizzjoni esklussiva hija tal-Bord tal-Appell dwar l-Ippjanar. Fis-sentenza tagħha tat-23 ta' Ottubru 1998 l-Ewwel Qorti laqgħet l-ewwel eċċezzjoni u ddikjarat li ma kellhiex kompetenza sabiex tieħu konjizzjoni tat-talbiet attriċi. Sar appell u fis-sentenza tagħha l-Qorti tal-Appell qalet hekk:

«9. Issa fil-każ odjern, l-atturi appellanti qegħdin jeżerċitaw azzjoni ta' sfiħarriġ ġudizzjarju ta' azzjoni amministrattiva skont l-Artikolu 469A tal-Kap. 12. Dan l-artikolu jagħti ġurisdizzjoni lill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili li tistħarreġ il-validità ta' għemil amministrattiv f'każijiet speċifiċi imsemmija fl-istess dispożizzjoni. Ta' min isemmi hawn li fost il-limitazzjonijiet għall-eżerċizzju ta' azzjoni simili (ta' judicial review) wieħed isib is-subartikolu 4 li jgħid hekk: «Id-dispożizzjonijiet ta' dan l-artikolu ma għandhomx japplikaw meta l-mod ta' kontestazzjoni jew ta' ksib ta' rimedju dwar xi att amministrattiv partikolari quddiem qorti jew tribunal jiġi provdut dwaru f'xi ligi oħra.»

Hu dan appuntu li ġara fil-każ odjern. L-Att imsemmi tal-1992, eżattament fl-artikolu 36 u 37, kien joffri rimedju għad-dewmien lamentat mill-appellanti – rimedju li ma utilizzawx. Skont dan is-subartikolu (4) ladarba l-appellanti kellhom provdut rimedju «b'ligi oħra» l-Artikolu 469A ma baqax applikabbli. Għalhekk il-ġurisdizzjoni speċjali li jstabbilixxu l-istess Artikolu 469A sfat nieqsa.

10. Għalhekk il-konklużjoni li wasslet għaliha l-Ewwel Qorti u ċjoè fejn iddikjarat ruħha inkompetenti li tieħu konjizzjoni tat-talbiet tidher legalment korretta. (Ara wkoll: **Richard Zammit v. Chairman tal-Awtoritá tal-Ippjanar**, Qorti tal-Appell, 31 ta' Mejju 2002; **Topcat Holdings Limited v. Eurostyle Limited et**, Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, 23 ta' Frar 2022 – mhux appellata)»

Fil-każ in diżamina għandhom japplikaw l-**Artikolu 98 u 106 tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni (L.S. 601.09)** liema dispożizzjonijiet jaqraw hekk:

«98. Kandidati prospettivi jistgħu, ġurnata qabel id-data tal-għeluq ta' sejħa għal kompetizzjoni, jipprezentaw rikors b'raġunijiet quddiem il-Bord ta' Reviżjoni dwar il-Kuntratti Pubbliċi:

(a) sabiex jiġu mwarrba jew jiġi żgurati t-twarrib ta' deċiżjonijiet inklużi l-klawsoli li jkun fih d-dokument ta' akkwist u noti ta' kjarifika meħuda illegalment f'dan l-istadju jew li huma ppruvati li jkunu impossibbli li jitwettqu; jew

(b) sabiex jiġu determinati kwistjonijiet relatati mas-sottomissjoni ta' offerta permezz ta' pjattaforma tal-akkwist elettroniku tal-gvern; jew

(c) sabiex jitneħħew speċifikazzjonijiet tekniċi, ekonomiċi jew finanzjarji diskriminatorji li jkun preżenti fis-sejha għal kompetizzjoni, fid-dokument ta' konċessjonijiet, fin-noti ta' kjarifikazzjonijiet jew f'kwalunkwe dokument ieħor relatat mal-proċedura tal-għoti ta' kuntratt; jew

(d) sabiex jiġu kkoreġuti żbalji jew sabiex jitneħħew ambigwitajiet ta' xi frażi jew klawsola partikolari inklużi fis-sejha għal kompetizzjoni, fid-dokument ta' konċessjonijiet, fin-noti ta' kjarifikazzjonijiet jew f'kwalunkwe dokument ieħor relatat mal-proċedura tal-għoti ta' kuntratt; jew

(e) sabiex tiġi kkanċellata s-sejha għal kompetizzjoni fuq il-bażi li s-sejha għal kompetizzjoni tikser kwalunkwe liġi jew li x'aktarx tikser xi liġi partikolari jekk il-ksur ikompli.

106. Kull offerent jew kull persuna, li jkollhom jew li darba kellhom interess jew li ssirilhom ħsara jew li jirriskjaw li ssirilhom ħsara bi ksur allegat jew b'xi deċiżjoni meħuda inkluż l-għoti propost fil-ksib ta' kuntratt, ir-rifjut ta' offerta jew it-tħassir ta' sejha għal offerta, wara li jiskadi l-perjodu tal-pubblikazzjoni, jistgħu jipprezentaw appell permezz ta' oġġezzjoni quddiem il-Bord ta' Reviżjoni dwar il-Kuntratti Pubbliċi, li għandu jkun fih, b'mod ċar ħafna, ir-raġunijiet għall-ilmenti tagħhom.»

L-applikabbiltà ta' dawn id-dispożizzjonijiet giet mistħarrġa mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza tagħha tal-10 ta' Awwissu 2020 fl-ismijiet **Blue Lagoon Ferry Co-op Limited et v. l-Awtorità għat-Trasport f'Malta et. Tajjeb jingħad illi din is-sentenza trattat l-istess kuntratt ta' konċessjoni mertu ta' dawn il-proċeduri. Il-Qorti qalet hekk:**

«15. Il-fatt li r-reg. 113 innifsu jgħid illi rikors għal dikjarazzjoni ta' ineffettività ta' kuntratt jista' jitressaq minn «parti interessata jew offerent» juri illi mhux biss min ikun tefa' offerta jitqies li għandu l-interess meħtieġ. Ukoll ir-reg. 118, li jikkontempla termini differenti għal rikors magħmul minn offerent jew minn kandidat u rikors magħmul «f'kull każ ieħor», ikompli juri illi biex parti tista' titqies li jkollha interess mhux bilfors trid tkun offerent jew kandidat. Li hu meħtieġ hu li l-parti li tressaq ir-rikors turi x'inhu l-vantaġġ li qiegħda tfittex li tikseb, jew x'inhu l-ħsara li qiegħda tfittex li tevita, bit-talba tagħha.

16. Fil-każ tal-lum l-Appellanti kien ikollhom l-interess li trid il-liġi li kieku, ukoll jekk ma tefgħux offerta, seħħilhom juru li dan kien minħabba fin-nuqqasijiet fil-forma tal-avviż, li fuqu qegħdin isejsu l-appell.»

Fil-każ illi għandha quddiemha l-Qorti llum, jidher ċar illi l-atturi kellhom rimedju illi l-atturi stess ikkonfermaw illi ma eżawrewx. Rimedju li kienu jikkwalifikaw għalih bħala parti interessata għaliex anki jekk l-atturi ma ressqux offerta, xorta setgħu jitolbu rimedju taħt

il-premessa li kellhom ħsara x'jevitaw. Jekk kinux jirnexxu fil-mertu hija kwistjoni separata.

L-atturi ma segwewx il-proċedura dettata mil-liġi fil-mument opportun. Kien jispetta lill-atturi li jsegwu l-proċess bir-reqqa jew li għall-inqas jinkarigaw lil min jifhem sabiex jiggwidahom. L-atturi però m'għamlu xejn minn dan. Jistqarru li straħu fuq il-fatt li l-kelliem għall-Awtorità konvenuta spjega li s-servizz il-ġdid ma kienx ser iwaqqaf lill-operaturi privati milli jkomplu joffru servizz. Saħansitra, Christopher Magro għall-attriċi Barbarossa Excursions Ltd xehed illi, «meta rajt l-avviż fil-gazzetta ma rajtx li kelli bżonn insib iktar dettalji għalkemm rajt il-priority berthing. Jien ma qistx illi se jiġi minsus id-dritt tiegħi.» (A fol. 314).

Dan in-nuqqas kalami jew aħjar din it-traskuraġni u nuqqas ta' diliġenza da parti tal-atturi ma tistax issa tintuża minnhom biex jittantaw jiżgwidaw lil din il-Qorti dwar in-natura tal-azzjoni f'tentattiv illi l-azzjoni tiġi meqjusa bħala waħda li taqa' fil-ġurisdizzjoni ġenerali ta' dawn il-Qrati.

Ferm il-premess, il-Qorti ssib illi din il-Qorti kif adita m'għandiex il-ġurisdizzjoni sabiex tistħarreġ il-mertu tal-ilment u għaldaqstant lanqas ma jibqa' skop illi tinoltra fil-mertu tal-bqija tal-eċċezzjonijiet preliminari.»

17. L-atturi, Barbarossa Excursions Limited, Paul Buttigieg, Joseph Hili, Abela and Hearn Limited, Pleasure and Leisure Limited, Jonathan Grech li jikkummerċja bl-isem ta' «Joyride Water Sports», George Attard, u Adam Debrincat, appellaw minn din is-sentenza b'rikors tat-8 ta' Ġunju, 2023, u hemmhekk huma talbu lil din il-Qorti tal-Appell sabiex: (i) tħassar għalkollox is-sentenza appellata; (ii) tiċħad it-tielet eċċezzjoni ta' Comino Ferries u r-raba' eċċezzjoni tal-Awtorità għat-Trasport f'Malta; u (iii) tibgħat l-atti lura lill-Ewwel Qorti sabiex tiddeċiedi l-bqija tal-eċċezzjonijiet u l-mertu tal-kawża.

18. B'żewġ twegibiet separati mressqin fit-13 ta' Lulju, 2023 u fis-17

ta' Lulju, 2023 rispettivament, il-konvenuti Comino Ferries u l-Awtorit  għat-Trasport f'Malta taw ir-raġunijiet tagħhom għalfejn l-appell għandu jiġi miċħud, bl-ispejjeż kontra l-appellanti.

19. Il-Qorti wara li qieset kemm l-atti tal-kawża, kif ukoll l-atti tal-mandat ta' inibizzjoni bin-numru 109/2020/1TA, tqis li m'hemmx il-ħtieġa li tqiegħed dan l-appell għas-smiġħ u b'hekk sejra tgħaddi minnufih għas-sentenza b'riħet **l-Artikolu 152(5) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili**.

Konsiderazzjonijiet:

20. B'dan l-appell, l-appellanti qegħdin jattakkaw is-sentenza appellata fuq is-saħħa ta' erba' aggravji, li ser jiġu mistħarrġa fl-istess ordni li tqajmu fir-rikors tal-appell.

21. Nibdew bl-**ewwel aggravju** li fih l-appellanti qegħdin jishqu li l-Ewwel Qorti ma setgħetx tikkonkludi li huma setgħu jduru fuq ir-rimedji mogħtija bir-**Regolamenti Dwar Kuntratti ta' Konċessjoni (L.S. 601.09)** (minn issa 'l hemm imsejħha wkoll bħala «*ir-Regolamenti*»), u dan billi fi kliemhom, il-konvenuti naqsu milli jippruvaw li daww ir-Regolamenti huma applikabbli għall-ftehim ta' konċessjoni inkwistjoni.

22. B'mod partikolari, l-appellanti jargumentaw li dak li jgħodd għall-għanijiet tat-tħaddim tar-**Regolamenti Dwar Kuntratti ta' Konċessjoni** mhuwiex l-isem ta' «*konċessjoni*», li l-awtorità kontraenti jogħgobha tagħti lill-kuntratt, iżda jekk fis-sustanza, il-kuntratt inkwistjoni jkunx jissodisfa l-elementi kollha meħtieġa fit-tifsira ta' «*konċessjoni*» skont dawk ir-Regolamenti.

23. Ifissru li sabiex kuntratt ikun jista' jitqies bħala «*konċessjoni*» fit-termini tar-**Regolamenti Dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**, hemm il-ħtieġa li l-kuntratt ikun jissodisfa bosta elementi kumulattivi — fosthom dak tat-trasferiment tar-riskju operattiv.

24. F'dan il-kuntest, l-appellanti jishqu li l-appellati ma ġabu l-ebda prova bħal pereżempju, xi forma ta' rapport dwar *feasibility analysis* jew inkella *cost benefit analysis*, li juru kif ir-riskju operattiv tas-servizzi mertu tal-konċessjoni għadda fuq il-koperattiva konvenuta. Jinsistu li kien jaqa' fuq spallejn il-konvenuti appellati li jressqu prova ta' din ix-xorta sabiex jippruvaw l-eċċezzjoni tagħhom.

25. Jissoktaw billi jargumentaw li, f'dan il-każ, it-trasferiment tar-riskju operattiv ma jidhirx li ser ikun qiegħed jgħaddi fuq il-koperattiva appellata, u dan għaliex, kemm mid-drittijiet tal-esklussività fuq ir-rotta, kif ukoll bil-prijorità fl-irmiġġ, il-koperattiva appellata ser tkun qiegħda tingħata

garanzija b'saħħitha li tiġbor lura l-investimenti tagħha jew l-ispejjeż imġarrba minnha fl-operat tas-servizzi mertu tal-konċessjoni.

26. L-appellanti jfakkru wkoll li sabiex konċessjoni tkun tista' taqa' fl-isfera tal-applikabbiltà tar-Regolamenti, il-valur stmat tal-konċessjoni jeħtieġ li jkun minn tal-inqas ta' €5,382,000 (VAT eskluż), u fid-dawl ta' dan, jgħidu li l-appellati lanqas ma ressqu xi prova li biha wrew li l-konċessjoni inkwistjoni għandha xi valur li jilħaq dak li huwa mitlub mill-igi.

27. Għall-appellanti, ir-**Regolamenti Dwar Kuntratti ta' Konċessjoni** ma kellhomx għalhekk isibu applikazzjoni f'din il-kawża, u fi kliemhom, dan l-aggravju huwa biżżejjed biex jintlaqa' l-appell tagħhom.

28. Fil-fehma tal-Qorti, dak li l-appellanti qegħdin jippruvaw jagħmlu f'dan l-aggravju huwa li jgħattu x-xemx bl-għarbiel.

29. Ironikament, l-aħjar prova dwar l-applikabbiltà tar-**Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni (L.S. 601.09)** għall-proċedura ta' konċessjoni mertu ta' din il-kawża, ingabet mill-appellanti stess, u dan billi mid-dokument tas-sejha pubblika għall-offerti li l-appellanti hemżu flimkien mar-rikors maħluf (ara Dok SME1, f'paġna 27 tal-atti tal-kawża), jirriżulta iswed fuq l-abjad li: «***This procurement procedure is regulated***

by L.N. 353/2016 and any subsequent amendments.»

30. Fis-sewwa, ġaladarba li fid-dokument tas-sejħa nnifsu ngħad b'mod espliċitu li s-sejħa kienet regolata bir-**Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**, il-konvenuti ma kellhomx għalfejn iġibu provi oħrajn sabiex jissostanzjaw id-deċiżjoni tal-Awtorità li tissoġġetta l-proċedura ta' konċessjoni inkwistjoni għar-**Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**, għaliex dan ma kienx jifforma parti mill-mertu tal-kawża.

31. Tassew, minkejja li sa minn qabel ressqu din il-kawża, l-appellanti kellhom diġà l-informazzjoni kollha f'idejhom li l-proċedura ta' konċessjoni inkwistjoni kienet soġġetta għar-**Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**, meta ġew biex jibdew din il-kawża, l-appellanti ma ressqu l-ebda ilment dwar it-tħaddim ta' dawk ir-Regolamenti għall-proċedura ta' konċessjoni inkwistjoni.

32. L-appellanti messhom jafu biżżejjed li huwa biss dak li jitniżżel fir-rikors maħluf li bih tinbeda l-kawża li għandu jstabbilixxi l-qafas li fih il-Qorti għandha tħaddem il-ġudizzju tagħha (ara **Anthony Busuttil et v. Jennifer sive Wendy Busuttil et** mogħtija mill-Qorti tal-Appell fit-18 ta' Jannar, 2024), u fid-dawl taċ-ċirkostanzi li għadhom kif ġew imsemmija, l-appellanti żgur li ma jistgħux jippretendu li l-Ewwel Qorti kellha toqgħod tgħarbel l-għażla u d-deċiżjoni tal-Awtorità li tissoġġetta l-konċessjoni

mertu tal-kawża għar-**Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**.

33. Ġaladarba tajjeb jew ħażin, il-proċedura tal-akkwist kienet soġġetta għar-**Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**, ir-rimedji msemmija taħt **Taqsim V tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni** kienu tabilnaqq applikabbli għall-proċedura ta' konċessjoni inkwistjoni.

34. Wara kollox, anke fit-tieni taqsima tad-dokument tas-sejha, imsejha bħala «*Appeals Procedure*» (Dok SME1, f'paġna 34 tal-atti tal-kawża), l-Awtorità kontraenti speċifikat li r-rimedji li kellhom japplikaw għal dik il-proċedura ta' akkwist kellhom ikunu dawk taħt **Taqsim V tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**.

35. L-appellanti ma jistgħux għalhekk jippretendu li r-rimedji taħt **Taqsim V tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni** ma kinux applikabbli għall-proċedura ta' konċessjoni inkwistjoni.

36. Jekk l-appellanti setgħux jindirizzaw l-ilmenti tagħhom billi jduru għal xi wieħed mir-rimedji taħt Taqsima V tar-Regolamenti, hija però kwistjoni oħra li għad irridu naraw aħna u nistharrġu t-tieni aggravju tal-appellanti.

37. L-ewwel aggravju qiegħed għalhekk jiġi miċħud.

38. Ngħaddu issa għat-**tieni aggravju**, li fih l-appellanti qegħdin imbagħad jargumentaw li anke li kieku stess il-konċessjoni hija regolata bir-**Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**, f'kull każ, l-Ewwel Qorti xorta waħda ma setgħetx tikkonkludi li huma setgħu jinqdew b'xi rimedju taħt dawk ir-Regolamenti, u dan biex jindirizzaw ix-xorta ta' ilmenti li qegħdin iqajmu f'din il-kawża.

39. B'mod partikolari, l-appellanti jilmentaw li l-Ewwel Qorti naqset milli tapprezza d-differenza bejn ir-rimedji misjuba f'**Regolamenti 98, 106 u 113** tar-**Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni** u jirraġunaw li dawk ir-rimedji ma jistgħux jitpoġġew fl-istess keffa.

40. Fl-ispeċifiku, l-appellanti jfissru li r-referenzi li l-Ewwel Qorti għamlet lejn is-sentenza fl-ismijiet ta' **Blue Lagoon Ferry Co-op Limited et v. Awtorità għat-Trasport f'Malta et**, jgħoddu biss għar-rimedju taħt ir-**Regolament 113**, li ma jstax isib applikazzjoni għall-każ tagħhom u dan billi l-jedd ta' azzjoni taħt dak ir-Regolament huwa limitat: (i) għat-tħassir ta' kuntratti li jingħataw b'mod dirett mingħajr ġustifikazzjoni fil-liġi; u (ii) meta l-kuntratt ikun iffirmit minkejja li t-terminu tal-appell ikun għadu m'għalaqx, jew inkella meta l-proċeduri tal-appell ikunu għadhom ma ntemmex għalkollox.

41. Iżidu li huma lanqas ma setgħu jinqdew bir-rimedju misjub f'**Regolament 106 tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni** u dan billi dak ir-rimedju huwa mmirat lejn dawk id-deċiżjonijiet li l-awtorità kontraenti tiegħu wara d-data tal-għeluq għall-preżentata tal-offerti — bħal pereżempju xi deċiżjoni dwar l-għarbiel tal-offerti jew inkella t-tħassir tas-sejha għall-offerti.

42. Sabiex issaħħu dan l-argument tal-aħħar, l-appellanti jirreferu għal xi ġurisprudenza tal-Qorti tal-Appell dwar ir-rimedju ekwivalenti li hemm taħt ir-**Regolament 270 tar-Regolamenti dwar l-Akkwist Pubbliku**, u fid-dawl ta' dan jişqu li kemm il-Bord ta' Revizjoni dwar il-Kuntratti Pubbliċi, kif ukoll din il-Qorti, ma kinux sejr inqis l-ilmenti tagħhom bħala ammissibli taħt dak ir-Regolament.

43. Jissoktaw billi jistqarru li, *«jekk qatt kien hemm rimedju li jista' jindirizza l-ilmenti [tar-] rikorrenti appellanti kien ir-Regolament 98 għaliex jirrelata mal-kontenut tas-sejha għall-offerti — imma dak ir-rimedju kien riżervat għal «kandidati prospettivi» li r-rikorrenti qatt ma setgħu jkunu.»*

44. Ifakkru li huma stqarrew fuq għurament li ma kinux interessati li jittgħu offerta għas-sejha għall-offerti li wasslet għall-konċessjoni inkwistjoni, u f'dan il-kuntest jilmentaw li l-Ewwel Qorti naqset milli tapprezza l-intenzjoni espressa tal-leġislatur meta qalet li huma setgħu

jduru għal dak ir-rimedju «*taħt il-premessa li kellhom ħsara x'jevitaw.*»

45. F'dan il-kuntest, l-appellanti jfissru li b'kuntrast għar-rimedji taħt ir-**Regolamenti 106 u 113**, fil-każ tar-**Regolament 98 tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**, il-leġislatur uża biss il-frażi «*kandidat prospettiv*», li għalihom tfisser li biex wieħed ikun jista' jinqeda b'dak ir-rimedju, irid ikollu l-intenzjoni li jitfa' l-offerta tiegħu għal dik is-sejha.

46. Sfiq ma' dan, itennu li dak li qalet il-Qorti tal-Appell, fis-sentenza fl-ismijiet ta' **Blue Lagoon Ferry Co-op Limited et v. Awtorità għat-Trasport f'Malta et**, m'għandux jgħodd għar-rimedju taħt ir-**Regolament 98** u dan billi hawnhekk il-liġi ma ssemmix il-frażi «*parti interessata*», iżda «*kandidat prospettiv.*»

47. L-appellanti jsihqu għalhekk li l-Ewwel Qorti żbaljat meta qalet li huma naqsu milli jirrikorru għar-rimedji mogħtija lilhom taħt ir-**Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**, u dan billi dawk ir-rimedji jew ma kinux tajbin għax-xorta ta' ilmenti li qegħdin iressqu f'din il-kawża, jew inkella ma setgħux iduru għalihom.

48. Fil-fehma tal-Qorti, lanqas dan l-aggravju ma huwa mistħoqq.

49. L-appellanti stess qegħdin jistqarru li jekk kien hemm xi rimedju li

seta' jindirizza x-xorta ta' ilmenti li qegħdin iressqu f'din il-kawża kien dak taħt ir-**Regolament 98 tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**. L-appellanti però jisħqu li huma ma setgħux jinqdew b'dak ir-rimedju għaliex, fi kliemhom, il-liġi tillimita dak ir-rimedju għall-«*kandidati prospettivi*», u huma ma setgħux jitqiesu bħala tali peress li huma ma kellhom l-ebda interess li jieħdu sehem f'dik is-sejha għall-offerti.

50. Il-Qorti ma taqbilx ma' dan l-argument u jidhrilha li jekk hawn xi ħadd li mhuwiex jirrispetta l-intenzjoni tal-leġislatur, ma kinitx l-Ewwel Qorti, iżda huma l-appellanti nfushom li qegħdin jintilfu f'eżerċizzju semantiku, bil-għan li, *ex post facto*, jippruvaw jiġġustifikaw in-nuqqas tagħhom li jinqdew bir-rimedju taħt ir-**Regolament 98(e) tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni** fil-ħin opportun.

51. Għalkemm huwa kollu minnu li f'**Regolament 98** il-liġi tirreferi għall-frazi «*kandidati prospettivi*» u fl-interpretazzjoni tal-liġi, il-Qorti ma tistax tinjora kliem il-liġi għaliex wieħed jistenna li meta l-leġislatur jagħżel ċertu kliem minflok ieħor, dan ikun għamli bi ħsieb u mhux bl-addoċċ, fl-istess waqt il-Qorti għandha però toqgħod b'seba' għajnejn li tfisser il-liġi fil-kuntest sħiħ tagħha u fuq kollox b'tali mod li jkun jagħmel sens loġiku.

52. Hija tabilhaqq regola fundamentali fl-interpretazzjoni tal-liġi, li ebda

liġi ma għandha titqies kontradittorja fiha nfisha, u għalhekk huwa mifhum li f'dawk il-każijiet fejn l-eżerċizzju semantiku ikun sejjer iwassal għal xi kontradizzjoni b'hal dik, il-ġudikant «*għandu jirrikorri għal mens legis* [il-ħsieb wara l-liġi] *biex jagħti dik l-interpretazzjoni li tikkorrispondi għall-ispirtu nformatur tal-liġi*» (ara ***It-Tabib John Cassar et v. Stanley Castillo*** mogħtija mill-Qorti tal-Appell fis-6 ta' Ottubru, 2004).

53. Għalkemm l-argumenti tal-appellanti jafu jagħmlu sens sa fejn għandhom x'jaqsmu mar-rimedji msemmija f'**paragrafi (a)** sa **(d)** tar-**Regolament 98 tar-Regolamenti Dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**, l-istess ma jistax jingħad għar-rimedju taħt **paragrafu (e)**.

54. Tassew, ir-rimedji f'**paragrafi (a)** sa **(d)** ma jistgħux jitpoġġew fl-istess keffa tar-rimedju mnizżel f'**paragrafu (e)** ta' **Regolament 98 tar-Regolamenti Dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**, u dan billi b'differenza għar-rimedji misjuba f'**paragrafi (a)** sa **(d)**, ir-rimedju f'**Regolament 98(e)** mhuwiex għal xi tibdiliet fid-dokument tas-sejha għall-kompetizzjoni, iżda għat-**tħassir** għalkollox tas-sejha, «*fuq il-bażi li s-sejha għal kompetizzjoni tikser kwalunkwe liġi jew li x'aktarx tikser xi liġi partikolari jekk il-ksur ikompli.*»

55. Għal din il-Qorti, li wieħed jeħtieġ li jkollu l-ħsieb li jieħu sehem f'sejha għall-kompetizzjoni biex ikun jista' jitlob it-tħassir tagħha, ma

jagħmel l-ebda sens loġiku, anzi hija fiha nfisha kontradizzjoni.

56. Huwa ovvju li talba għall-kanċellament ta' sejħa għal kompetizzjoni ma toqgħodx flimkien mar-rieda li wieħed jieħu sehem f'dik is-sejħa, u viċi versa. Fi kliem ieħor, wieħed ma jistax jiġi mistenni li jkollu x-xewqa li jieħu sehem f'sejħa għal kompetizzjoni partikolari, jekk fl-istess waqt ikun qiegħed ifittex it-tħassir tagħha.

57. Billi kif għidna aktar kmieni, il-liġi m'għandiex tiġi mfissra b'tali mod li tkun fiha nfisha kontradittorja, il-Qorti jidhrilha li l-appellanti qegħdin jgħidu ħażin li għaliex huma ma kienx beħsiebhom jieħdu sehem fis-sejħa għal kompetizzjoni li wasslet għall-konċessjoni inkwistjoni, mela allura huma ma setgħux jitolbu t-tħassir tagħha b'riġet ir-**Regolament 98(e) tar-Regolamenti Dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**.

58. Fil-fehma tal-Qorti dak li huwa meħtieġ biex wieħed igawdi mill-leġitimazzjoni attiva sabiex ikun jista' jdur għar-rimedju taħt ir-**Regolament 98(e)** huwa biss li dak li jkun, ikun jista' jikseb għalih riżultat utli, vantaġġuż u immedjat, bit-tħassir ta' dik is-sejħa għal kompetizzjoni.

59. Mill-gabra sħiħa tal-provi, il-Qorti m'għandiex l-iċken dubju, li f'dan il-każ, il-konċessjoni inkwistjoni laqtet fil-laħam il-ħaj il-ħidma tal-appellanti, u f'ċirkostanzi bħal dawn, l-appellanti kienu jgawdu mill-

interess meħtieġ sabiex jitolbu t-tħassir tas-sejha għal kompetizzjoni li wasslet għall-iffirmar tal-ftehim tal-konċessjoni, kif ukoll għall-ħruġ tal-*port notice* inkwistjoni, u dan bis-saħħa tar-**Regolament 98(e) tar-Regolamenti Dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**.

60. Sabiex ikun ingħad kollox, il-Qorti hija wkoll konvinta li r-raġuni għalfejn l-appellanti ma darux għar-rimedju taħt **Regolament 98(e) tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**, ma kinitx għaliex huma ġenwinament dehrilhom li dak ir-rimedju ma kienx japplika għalihom, iżda għaliex, kif qalet sewwa l-Ewwel Qorti, l-atturi kienu traskurati u ma fittxewx li jharsu l-interessi tagħhom fiż-żmien opportun.

61. Tassew, meta ġie mistoqsi mill-avukat tiegħu stess: «**Stajtu tieħdu passi, biex toġġezzjonaw għal dak il-kuntratt u jekk le għaliex? U jekk iva għaliex?**», Christopher Magro, li huwa r-rappreżentant tal-kumpanija appellanti Barbarossa Excursions Limited, stqarr mingħajr tlaqliq li: «**Kien għadda ż-żmien li toġġezzjona**» (ara paġna 150 tal-atti tal-mandat ta' inibizzjoni bin-numru 109/2020/1TA). Ftit wara, Magro reġa' għal darb'oħra tenna li, «**Ma stajniex noġġezzjonaw għax kien tard wisq**» (erġa' ara paġna 150 tal-atti tal-mandat ta' inibizzjoni bin-numru 109/2020/1TA).

62. Mhux ta' inqas rilevanza huwa mbagħad il-fatt, li għall-mistoqsija

tal-Qorti dwar jekk huwa kienx ser iressaq oġġezzjoni, li kieku kien jaf b'dak li kien sejjer jiġri qabel ma rċieva l-*port notice*, Christopher Magro wieġeb fl-affermattiv u kkonferma: «**Iva. Kont nappella. Konna niltaqgħu bħalma Itqajna kollha kemm aħna u nipprovaw nappellaw. Nipprovaw għax biex tiġbor dawk il-flus diffiċli wkoll**» (ara paġna 151 tal-atti tal-mandat ta' inibizzjoni bin-numru 109/2020/1TA).

63. Hekk ukoll, Godfrey Bartolo li jirrappreżenta lill-kumpanija appellanti Pleasure and Leisure Limited, stqarr li għalkemm huwa kien jaf bis-sejha għall-offerti mill-gazzetti, f'dak iż-żmien huwa għażel li ma jagħmel xejn (ara l-kontroeżami ta' Godfrey Bartolo fuq id-dahar ta' paġna 169 tal-atti tal-mandat ta' inibizzjoni bin-numru 109/2020/1TA). Barra minn hekk, meta mistoqsi direttament mill-Qorti jekk kienx jaf meta kellu jappella, u x'kienet ir-raġuni għalfejn ma kienx jaf, Bartolo wieġeb: «**Ma kontx naf le**» u ssokta jfisser li r-raġuni wara dan kienet li, «**Jew għax kont busy jew għax ma tajtx każ as such. Ma kontx naf. Ma rċevejt karta u qaluli isma' trid tappella, ma rċevejt xejn**» (erga' ara l-kontroeżami ta' Godfrey Bartolo f'paġni 170 u 172 tal-atti tal-mandat ta' inibizzjoni bin-numru 109/2020/1TA).

64. Fil-fehma tal-Qorti, dak li l-appellanti qegħdin jippruvaw jagħmlu f'dan l-aggravju huwa għalhekk li jiġġustifikaw in-nuqqas tagħhom milli jmexxu quddiem il-Bord ta' Reviżjoni dwar Kuntratti Pubbliċi, bl-iskuża li

huma ma setgħux jinqdew bir-rimedju taħt ir-**Regolament 98(e) tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni** għaliex il-leġislatur illimita dak ir-rimedju għall-«*kandidati prospettivi*» biss.

65. Għar-raġunijiet li diġà ngħataw, dak l-argument mhuwiex però fejjedi, u fid-dawl ta' dan kollu t-tieni aggravju qiegħed jiġi miċhud.

66. Fit-**tielet aggravju** l-appellanti qegħdin imbagħad jišqu li l-azzjoni li ressqu ma taqax fil-parametri tal-**Artikolu 469A tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili**. Jinsistu li l-azzjoni mressqa minnhom hija waħda *sui generis* li taqa' fil-kompetenza residwa tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, u dan sewwasew taħt is-setgħat ġurisdizzjonali li dik il-Qorti tgawdi minnhom taħt l-**Artikolu 32(2) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili**.

67. Ifissru li r-rimedju li qegħdin ifittxu b'din il-kawża huwa t-tfassir tal-ftehim ta' konċessjoni u l-*port notice*, għar-raġuni li huma inkompatibbli mad-dritt Ewropew. Itennu li dan kollu jaqa' fil-poteri residwali tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, u dan anke għaliex huwa biss ir-rimedju *sui generis* taħt l-**Artikolu 32(2)** li jagħtihom rimedju effettiv għall-ksur tad-dritt Ewropew.

68. F'dan is-sens, l-appellanti jirreferu lejn l-**Artikoli 19(1) u 4(3) tat-**

Trattat tal-Unjoni Ewropea u jargumentaw li la huma qajmu ksur tad-dritt Ewropew, mela allura huma għandhom il-jedd li jkollhom rimedju effettiv li m'għandux ikun fil-prattika wieħed impossibbli, jew inkella diffikultuż wisq. Jgħidu wkoll li l-Qrati fi Stati Membri għandhom ukoll l-obbligu ta' koperazzjoni sinciera sabiex jintlaħqu l-għanijiet tat-Trattati, u f'dan ir-rigward jargumentaw li l-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea sabet li dan id-dmir iġib miegħu l-obbligu fuq kull organu tal-istat li jannulla l-konsegwenzi illegali tad-dritt Ewropew.

69. F'dan il-kuntest, ifakkru li r-**Regolamenti dwar il-Kabotaġġ Marittimu**, għandhom min-natura ta' Regolament li huwa applikabbli għalkollox u b'mod dirett fil-liġi Maltija, u għalhekk kemm l-individwi kif ukoll il-kumpaniji jistgħu jistrieħu fuqhom fil-qrati nazzjonali.

70. Jissoktaw billi jargumentaw li l-għan wara r-**Regolament dwar il-Kabotaġġ Marittimu** huwa l-moviment ħieles tas-servizzi, li fl-aħħar mill-aħħar, huwa wieħed mill-għanijiet ewlenin tal-Unjoni Ewropea u tat-Trattati tagħha. L-appellanti għalhekk jisfiqu li din il-Qorti għandha d-dmir li tiddeċiedi l-kawża fuq il-mertu, mingħajr ma tiskarta l-azzjoni mressqa minnhom fuq dawk li jsejnhom bħala raġunijiet purament proċedurali u formalistiċi.

71. Iżidu li huma mhumiex iduru għad-dritt ta' azzjoni taħt l-**Artikolu**

469A tal-Kodiċi tal-Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, għaliex dak ir-rimedju ma jirrispettax il-koperazzjoni sinċiera u l-prinċipju tal-protezzjoni ġudizzjarja effettiva, u jargumentaw li dak ir-rimedju għandu jiġi skartat mill-qrati nazzjonali biex ma jfixklux it-tħaddim effettiv tad-dritt Ewropew.

72. Jagħliqu l-aggravju billi jgħidu li huma qegħdin iħossuhom aggravati ħafna bil-fatt li l-Ewwel Qorti «*semplicement skartat*» dawn is-sottomissjonijiet kollha tagħhom «*daqsliekku ma jeżistix Trattat dwar l-Unjoni Ewropea u Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea u daqsliekku ma jeżisti l-ebda principle of effective judicial protection*». Jilmentaw għalhekk li l-Ewwel Qorti naqset bil-kbir billi ma apprezzatx l-obbligi li hija għandha bħala qorti nazzjonali ta' Stat Membru tal-Unjoni Ewropea, u dan b'mod partikolari għaliex hija kellha quddiemha «*sitwazzjoni eċċezzjonali*» ta' rimedju li jittratta ksur ta' dritt Ewropew.

73. Fil-fehma tal-Qorti, il-kritika ħarxa li l-appellanti qegħdin iressqu fil-konfront tal-Ewwel Qorti mhux biss mhijjex mistħoqqa, iżda anzi tkompli tikkonvinci lill-Qorti kemm l-Ewwel Qorti kellha raġun meta qalet li l-appellanti qegħdin jippruvaw jagħmlu minn kollox biex ilibbsu libsa differenti lill-azzjoni tagħhom, bil-għan li jgħattu d-dnub tagħhom, u sewwasew n-nuqqas li jduru fil-ħin opportun għar-rimedju speċjali li kienet tagħtihom il-liġi.

74. Għax tilfu ċ-ċavetta tal-bieb, l-appellanti qegħdin issa jagħmlu minn kollox biex jippruvaw jidhlu mit-tieqa, u dan bl-iskuża li għaliex l-ilment tagħhom huwa dwar ksur tad-dritt Ewropew, mela allura, huma jgawdu minn xi dritt sagrosant li jressqu din il-kawża.

75. Bla tlaqliq jingħad li l-argumenti tal-appellanti ma huma fejjieda xejn u r-raġuni wara dan hija sempliċi ħafna.

76. Huwa magħruf sewwa fil-ġurisprudenza li l-Qrati ta' kompetenza ordinarja, għandhom is-setgħa li jisimgħu u jaqtgħu kull kwistjoni ta' għamla ċivili sakemm is-setgħa dwar kwistjoni bħal dik ma tkunx ġiet mogħtija lil xi tribunal speċjali b'liġi apposta (ara **Salkath Limited v. Victor Azzopardi** mogħtija mill-Qorti tal-Appell fil-14 ta' Diċembru, 2018, u **Perit Joseph Barbara v. Antonia Anastasi** mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fit-28 ta' Ottubru, 2004).

77. Huwa però daqstant ieħor miżmum li meta l-liġi tipprovdi rimedju speċjali li jkun aċċessibbli u effettiv, huwa dak ir-rimedju li għandu jiġi mħaddem, u fin-nuqqas tal-użu tiegħu fil-mument opportun, wieħed ma jistax imbagħad idur fuq il-kompetenza residwali tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili taħt l-**Artikolu 32(2) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili** (ara b'analogija **John sive Gino Cutajar et v. Alfred Falzon Sant Manduca et** mogħtija mill-Qorti tal-Appell fis-27 ta' Marzu, 2020).

78. Kif ingħad aktar kmieni, waqt li l-Qorti kienet qiegħda tistħarreġ it-tieni aggravju, l-appellanti setgħu jindirizzaw l-ilmenti li qiegħdin iqajmu f'din il-kawża, bir-rimedju speċjali li huwa pprovdut f'**Regolament 98(e) tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**.

79. Għal din il-Qorti, ir-rimedju f'**Regolament 98(e) tar-Regolamenti Dwar Kuntratti ta' Konċessjoni** mhux biss kien faċilment aċċessibbli għall-appellanti, iżda wkoll seta' jindirizza x-xorta ta' ilmenti li l-appellanti qiegħdin iqajmu f'din il-kawża b'mod effettiv.

80. Dwar l-aċċessibilità tar-rimedju, il-Qorti tqis li l-appellanti setgħu jduru għar-rimedju taħt ir-**Regolament 98(e)** mingħajr ma jħallsu l-ebda flejjes (ara **Regolament 105 tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**) u saħansitra kellhom ċans li jitolbu lill-Bord ta' Revizjoni dwar il-Kuntratti Pubbliċi sabiex jikkancelła s-sejha għal kompetizzjoni inkwistjoni, sa lejliet id-data tal-għeluq tas-sottomissjonijiet tal-offerti (ara **Regolament 98 tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**).

81. Ma jistax ma jiġix ukoll osservat li s-sejha pubblika li wasslet għall-iffirmar tal-kuntratt ta' konċessjoni inkwistjoni, kif ukoll għall-ħruġ tal-*port notice* ġiet mitbugħa fis-27 ta' Mejju, 2019, u kieku riedu, l-appellanti setgħu jsiru jafu b'dik is-sejha sa minn dakinhar stess. Id-data tal-għeluq

tas-sottomissjonijiet tal-offerti kienet iffissata fit-2 ta' Lulju, 2019 (ara Dok SME6, f'paġ 58 tal-atti tal-kawża), u għalhekk, bħala stat ta' fatt, l-appellanti kellhom xahar sħiħ li matulu setgħu jifflu l-kontenut tas-sejha pubblika u jitolbu l-kanċellament ta' dik is-sejha, jekk dehrilhom li l-konċessjoni u l-*port notice* li kienu sejr in jirriżultaw minnha kienu jwasslu għall-ksur tal-liġi.

82. Terġa' u tgħid f'dan il-każ, l-Awtorità appellata, ma waqfitx mal-pubblikazzjoni tad-dokument tas-sejha, iżda wkoll avżat lill-pubbliku fil-mezzi tal-midja dwar il-ħruġ ta' dik is-sejha għall-kompetizzjoni. Tabilhaqq ħafna mill-appellanti stess stqarrew li huma saru jafu b'dik is-sejha minn artikolu fuq il-ġurnal lokali '*The Malta Independent*'. Mill-atti jidher li dak l-artikolu gie mitbugħ fit-2 ta' Ġunju, 2019, u sewwasew sitt ijiem biss wara l-ħruġ tas-sejha għall-kompetizzjoni (ara Dok SME8 f'paġni 62 u 63 tal-atti tal-kawża).

83. Ta' min isemmi wkoll, li fl-artikolu li għadha kif issir referenza għalih, il-pubbliku kien diġà ngħata ħjiel li l-konċessjonarju kien ser ikun qiegħed jingħata prijorità fl-irmigġ, u għalhekk kieku riedu, l-appellanti kellhom iċ-ċans kollu li jfittxu għall-affari tagħhom id-dokument tas-sejha, kif ukoll jieħdu pariri professjonali sabiex jirregolaw ruħhom bl-aħjar mod possibbli, inkluż billi jitolbu lill-Bord ta' Reviżjoni dwar il-Kuntratti Pubbliċi sabiex iħassar dik is-sejha għall-kompetizzjoni minħabba ksur tal-liġi.

84. Daqskemm ir-rimedju tat-tħassir tas-sejħa għal kompetizzjoni taħt **Regolament 98(e) tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni** kien aċċessibbli għall-appellanti, daqstant ieħor dak ir-rimedju kien ukoll tajjeb biżżejjed sabiex jindirizza b'mod effettiv ix-xorta ta' ilmenti li l-appellanti qegħdin iqajmu f'din il-kawża.

85. Kif mistqarr minnhom stess, l-għan aħħari li l-appellanti qegħdin jippruvaw jiksbu b'din il-kawża huwa t-tħassir tal-ftehim ta' konċessjoni, kif ukoll tal-*port notice* tat-13 ta' Jannar, 2020, u dan għar-raġuni li fi kliemhom, kemm il-ftehim ta' konċessjoni, kif ukoll il-*port notice*, wasslu biex ħolqu żewġ restrizzjonijiet ewlenin li jmorru direttament kontra l-prinċipji mnissla mir-**Regolament dwar il-Kabotaġġ Marittimu**.

86. Ir-restrizzjonijiet li l-appellanti qegħdin jilmentaw dwarhom f'din il-kawża, ma ġewx però imposti fuq l-appellanti bħal sajjetta fil-bnazzi mal-iffirmar tal-ftehim ta' konċessjoni jew il-ħruġ tal-*port notice*. Fis-sewwa, tali restrizzjonijiet huma biss il-konsegwenza ta' dak li kien hemm diġà mħabbar fid-dokument tas-sejħa, kif ukoll imtenni fil-kjarifiki li nħarġu wara l-pubblikazzjoni tad-dokument tas-sejħa u li jiffurmaw parti integrali minnu.

87. Tassew, f'**paragrafi 1.4 u 4.2.1 tad-dokument tas-sejħa** (Dok

SME1, f'paġni 26 u 43 tal-atti tal-kawża) l-Awtorità appellata avżat li:

«1.4 The Proponent that is awarded the concession will have exclusive priority berthing rights to provide such passenger ferry service from and to the locations marked in RED on the plans herein attached as Annex V to this document from where the service shall be provided. No other passenger ferry service operators will be given priority berthing rights from the same locations marked in RED on the plans herein attached as Annex V to this document as the successful proponent nor will they be authorized by the Contracting Authority to provide the same passenger ferry services for the same routes and from the same pick up and drop off points as the successful proponent.

[...]

4.2.1. The concessionaire shall be granted the exclusive right to provide passenger ferry services by sea on the route between the berthing facilities in Ċirkewwa and Marfa, Malta and the berthing facilities and landing places in St. Marija and Blue Lagoon in Comino at all times. The Contracting Authority shall not give authorization to any other passenger ferry services provider to provide the same service, having the same rights on the same route and from the same berthing facilities and landing places indicated in Annex V to any other ferry services operator or a number of operators». (l-enfasi huwa tal-Qorti)

88. Huwa wkoll rilevanti l-fatt li meta l-Awtorità ġiet biex twieġeb għadd ta' mistoqsijiet permezz ta' nota ta' kjarifika (ara Dok SME3, f'paġni 52 u 53 tal-atti tal-kawża), l-Awtorità kompliet tfisser:

«Question 1.1.

1. The above clauses specifically state that who is awarded the concession will have absolute and exclusive rights to operate such service, both in terms of the route, ticket booths and berthing facilities, is this correct?

Reply to Question 1.1

The Ferry Service Operator will have exclusive rights to operate a service between Ċirkewwa and Comino and vice versa, in terms of the route and ticket booths. The chosen operator shall initially be granted priority berthing and may be granted exclusive berthing upon berthing spots being made available to the authority but shall not have the exclusive use of the berthing

facilities currently available.

Question 1.2

2. Will both existing or future private ferry service operators be permitted to continue with their existing operations (or in the case of future private ferry service operators like existing operations)?

Reply to Question 1.2

No. Once the successful proponent enters into an agreement with the Contracting Authority, the service as indicated in the RFP having the same rights on the same route and from the same berthing facilities and landing places indicated in Annex V shall be provided exclusively by that operator, in terms of the agreement, for the duration of the concession agreement. No other third party ferry service operator will be allowed to offer the same service on the same route.

[...]

Question 1.5.

5. Will both existing or future private ferry operators be made to change or adapt the ferry service to Comino? If yes what changes will be made?

Reply to Question 1.5

The concession will be exclusive to the chosen operator and existing and future Passenger Ferry Service operators will not be allowed to operate on the same route, that is the route from Ċirkewwa to Comino and vice versa.»

89. Jekk dan ma kienx biżżejjed, permezz ta' nota ta' kjarifika oħra li wkoll kienet tiffirma parti waħda mid-dokument tas-sejħa (ara Dok SME7, f'par [61 tal-atti tal-kawża), l-Awtorità tenniet li:

«The RFP in caption shall grant exclusivity to the Concessionaire upon the routes between Ċirkewwa/Marfa, Santa Maria and Blue Lagoon in terms of the same RFP Document. Other operators shall be free to operate alternative routes not including the routes set out in the RFP.

[...]

*Berthing shall not be exclusive to the Concessionaire, but **the Concessionaire will be given priority berthing from the berthing places marked in Annex V of the RFP.***

*Following the award of the Concession and upon the signing of the Concession agreement, the Authority shall be issuing a legal notice wherein it will indicate clearly which routes shall be exclusive to the concessionaire, hence leaving no doubt that all other routes shall not be for the exclusive service of the Concessionaire. **Routes not referred to in the RFP shall not be affected by this Concession.**»
(I-enfasi huwa tal-Qorti)*

90. Minn dan kollu, il-Qorti ma jifdlilha lanqas l-iċken dubju f'moħħha, li kieku riedu, l-appellanti kellhom il-mezzi kollha f'idejhom biex, fil-ħin opportun, setgħu jsiru jafu bir-restrizzjonijiet li qegħdin jilmentaw dwarhom issa f'din il-kawża, kif ukoll li jattakkawhom billi jitolbu t-tħassir tas-sejħa għall-kompetizzjoni bil-mod ta' kif jipprovdi r-**Regolament 98(e) tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni.**

91. Fis-sewwa, li kieku l-appellanti aġixxew f'ħinu u f'waqtu, l-appellanti setgħu jitolbu t-tħassir tas-sejħa għall-kompetizzjoni taħt l-istess kawżali li ressq u f'din il-kawża, u sewwasew li r-restrizzjonijiet imsemmija minnhom jmorru direttament kontra l-prinċipji mnissla mir-**Regolament dwar il-Kabotaġġ Marittimu.**

92. Hawnhekk għandu jingħad, li l-fatt innifsu li l-appellanti kienu ser ikunu qegħdin jilmentaw dwar il-ksur ta' liġi li ma nħarġitx mil-leġislatur Malti, iżda tirriżulta minn Regolament tal-Unjoni Ewropea, lanqas ma seta' jkun ta' xkiel għall-appellanti biex jirrikorru għar-rimedju tal-

kancellament tas-sejha taht **Regolament 98(e) tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**. Dan għaliex, minbarra li kif qegħdin jgħidu sewwa l-appellanti, min-natura tiegħu, regolament għandu effett dirett fil-liġi Maltija, u għalhekk teknikament jifforma parti mil-liġi Maltija, f'kull każ, **paragrafu (e) tar-Regolament 98** huwa wiesgħa biżżejjed għaliex jirreferi għall-ksur ta' «*kwalunkwe liġi*», li naturalment tinkludi wkoll il-liġijiet tal-Unjoni Ewropea.

93. Fuq kollox, li kieku l-appellanti kienu sejr in jingħataw raġun mill-Bord ta' Revizjoni dwar il-Kuntratti Pubbliċi dwar l-mertu tal-ilment tagħhom, il-Bord kellu s-setgħa li jhassar is-sejha għall-kompetizzjoni, li jfisser li l-ftehim ta' konċessjoni inkwistjoni ma kien qatt sejjer jiġi ffirmat, kif ukoll li l-*port notice* li segwiet l-iffirmar ta' dak il-ftehim lanqas ma kienet qatt sejra tiġi mitbugħa mill-Awtorità appellata.

94. Għaladarba kif qegħdin naraw, l-appellanti setgħu jiksbu rimedju li huwa aċċessibbli u effettiv sabiex jindirizza l-ilmenti li qegħdin iqajmu f'din il-kawża, u dak ir-rimedju kien jaqa' fil-kompetenza esklussiva tal-Bord ta' Revizjoni dwar il-Kuntratti Pubbliċi u tal-Qorti tal-Appell (jekk isir appell mid-deċiżjoni tal-Bord), allura l-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili kkonkludiet sewwa li hija ma tgawdix mill-kompetenza *ratione materiae* sabiex tistharreg l-ilmenti tal-appellanti.

95. Fis-sewwa, il-kwistjoni ta' kompetenza hija waħda ta' ordni pubbliku, tant li huwa miżmum fil-ġurisprudenza li l-partijiet stess lanqas ma jistgħu jaqblu bejniethom dwar quddiem liema qorti jistgħu jressqu t-tilwima tagħhom. Dan għaliex kif ġie mfiesser tajjeb fis-sentenza **Anthony Azzopardi et v. Dorsi Behag et** deċiża mill-Qorti tal-Appell fil-5 ta' April, 2013:

«il-kompetenza tad-diversi tribunali tal-istat Malti hija regolata b'liġi, u mhux kompitu ta' xi qorti li tasserixxi kompetenza li mhux tagħha. Ir-regoli ta' proċedura huma ta' ordni pubblika u jeħtieġ li jiġu segwiti skont id-dettami espressi tagħhom, u ma jistgħux jiġu interpretati skont ix-xewqa tal-partijiet.»

96. Wieħed għandu wkoll iżomm f'moħħu li meta qorti tal-ġustizzja żżomm għaliha ġurisdizzjoni li ma jkollhiex, kull deċiżjoni li tiegħu dik il-qorti ma tkun tiswa għalxejn. Kemm hu hekk, fis-sentenza **Avukat Dr. Edward Fenech Adami nomine v. Arsemis Christos nomine** deċiża mill-Qorti tal-Kummerċ fis-6 ta' April, 1972, ingħad li, «*Where a Court takes it upon itself to exercise a jurisdiction which it does not possess its decision amounts to nothing (G. Halsbury's Laws (3rd Edit.) 350, 359).*»

97. Huwa għalhekk ta' għajb għall-appellanti li b'hal donnu qegħdin jimplikaw li l-Ewwel Qorti abdikat mir-responsabbiltajiet tagħha u '*ħelset ħafif*' mill-każ tagħhom billi kkonkludiet li hija ma tgawdix il-kompetenza li tisma' l-kawża.

98. Kif għidna, l-ebda qorti, ma tista' tassumi ġurisdizzjoni li l-liġi ma

tagħthiex u għadarba li l-appellanti setgħu jindirizzaw b'mod effettiv l-ilmenti tagħhom bir-rimedju taħt ir-**Regolament 98(e) tar-Regolamenti dwar il-Kuntratti ta' Konċessjoni**, l-Ewwel Qorti wasslet għall-konklużjoni t-tajba li mertu tal-kawża ma kienx jaqa' fil-kompetenza tagħha iżda fil-kompetenza esklussiva tal-Bord ta' Reviżjoni dwar il-Kuntratti Pubbliċi (ara wkoll f'dan is-sens, **Regolament 52 tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**, kif ukoll **Regolament 87(d) tar-Regolamenti dwar l-Akkwist Pubbliku**).

99. It-tielet aggravju tal-appellanti mhuwiex għalhekk fejjedi u għal dawn ir-raġunijiet kollha qiegħed jiġi wkoll miċħud.

100. Jifdal biss ir-**raba' aggravju** li fih l-appellanti qegħdin iressqu l-argument li l-Bord ta' Reviżjoni dwar il-Kuntratti Pubbliċi ma setax kien kompetenti sabiex jindirizza l-ilmenti tagħhom dwar il-*port notice* li ħarġet l-Awtorità appellata wara l-iffirmar tal-kuntratt ta' konċessjoni.

101. Jilmentaw li l-Ewwel Qorti ma kellhiex torbot il-*port notice* mas-sejha pubblika u tqishom daqslikieku kienu ħaġa waħda, u dan peress li fi kliemhom, dawn huma żewġ atti separati u distinti minn xulxin, li ttieħdu bis-saħħa ta' bażi legali differenti minn xulxin, fi żmien differenti, u huma wkoll indirizzati lejn persuni differenti.

102. Ifissru li l-*port notice* huwa dokument maħruġ mill-Awtorità appellata li għandu s-saħħa ta' liġi għaliex jikkonsisti f' direttiva li torbot lil kull min isalpa f'ibħra Maltin. Jgħidu wkoll li kull ksur ta' direttiva bħal dik twassal għal offiża kriminali, tant li fil-*port notice* inkwistjoni l-Awtorità wissiet li, «*Legal and enforcement action will be taken in the event of any non-compliance.*»

103. Jisħqu li dak li laqat lilhom ma kinitx is-sejħa pubblika għall-kompetizzjoni jew inkella l-ftehim ta' konċessjoni, iżda l-*port notice* li fost oħrajn, ġie wkoll indirizzat lilhom bħala detenturi tal-liċenzji relattivi maħruġa mill-Awtorità appellata.

104. Fid-dawl ta' dan kollu, jagħliqu billi jgħidu li huma ma setgħu qatt jeżerċitaw ir-rimedju taħt ir-**Regolament 98(e) tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**, u għalhekk minn tal-inqas, l-Ewwel Qorti kellha tqis ruħha kompetenti sabiex tistħarreġ dawk l-ilmenti u t-talbiet tagħhom li huma mmirati għat-tħassir tal-*port notice* tat-13 ta' Jannar, 2020.

105. Mingħajr ma hemm għalfejn jingħad ħafna, il-Qorti jidhrilha li anke f'dan l-aggravju, l-appellanti qegħdin għal darb'oħra jippruvaw iroxxu l-bżar fl-għajnejn.

106. Sa mill-bidu nett, f'paragrafu 4.2.3 tad-dokument tas-sejha (Dok SME1, f'paġna 43 tal-atti tal-kawża), l-Awtorità appellata ħabbret li:

«4.2.3. Following a 'Notice to Mariners' published in the Government Gazette by the Contracting Authority, the Concessionaire shall be given exclusive priority berthing at the berthing facilities indicated in the attached Annex V. The Contracting Authority shall provide officials at the berthing places at the Contracting Authority's discretion and as required, which officials shall be charged to ensure that the right for priority berthing of the Concessionaire is respected.»

107. Għalkemm huwa kollu minnu li l-*port notice* nħareġ wara l-iffirmar tal-ftehim ta' konċessjoni inkwistjoni, madankollu l-ħruġ tal-*port notice* ma kienx ir-riżultat ta' xi deċiżjoni separata tal-Awtorità appellata, iżda l-konsegwenza diretta ta' dak li kien diġà tħabbar fid-dokument tas-sejha pubblika għall-kompetizzjoni li wasslet għall-iffirmar tal-kuntratt ta' konċessjoni inkwistjoni.

108. Fis-sewwa, dak kollu li tħabbar fil-*port notice* (ara Dok SME10, f'paġni 103 sa 109 tal-atti tal-kawża) ma kien jinkludi xejn ġdid li ma kienx diġà mħabbar mill-Awtorità appellata fid-dokument tas-sejha, kif ukoll fil-kjarifiki li nħarġu wara mill-istess Awtorità, u li teknikament jiffurmaw parti integrali minn dak l-istess dokument.

109. Ġaladarba d-deċiżjoni dwar il-ħruġ tal-*port notice* kienet tiffirma parti integrali mid-dokument tas-sejha inkwistjoni, u l-kontenut tagħha ma kien fih xejn ġdid minn dak li kien diġà tħabbar qabel l-għeluq tas-sottomissjoni tal-offerti, l-appellanti setgħu jattakkaw anke d-deċiżjoni li

tinħareġ il-*port notice* permezz tal-istess rimedju misjub f'**Regolament 98(e) tar-Regolamenti dwar Kuntratti ta' Konċessjoni**.

110. Tassew li kieku l-appellanti talbu t-tħassir tas-sejha għall-kompetizzjoni li wasslet għall-iffirmar tal-ftehim ta' konċessjoni inkwistjoni fil-ħin opportun u l-Bord kien sejjer ikun qiegħed jilqa' l-ilmenti tagħhom fil-mertu, allura l-*port notice* ma kienet sejra qatt tara d-dawl tax-xemx.

111. Tħares min fejn tħares, l-ilmenti tal-appellanti ma jirriżultawx għalhekk li huma mistħoqqa, u fid-dawl ta' dan kollu l-appell ser ikun qiegħed jiġi miċħud kollu kemm hu.

Deċiżjoni

Għaldaqstant għar-raġunijiet fuq imsemmija, din il-Qorti qiegħda **tichad** l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata tal-10 ta' Mejju, 2023.

L-ispejjeż tal-appell għandhom jithallsu mill-atturi appellanti flimkien bejniethom.

Mark Chetcuti
Prim Imħallef

Christian Falzon Scerri
Imħallef

Josette Demicoli
Imħallef

Deputat Registratur
da

